

Divizní generál Ing. František NOSÁL

* 7. 4. 1879 Těšice u Hodonína

† 27. 7. 1963 Praha

Absolvoval vyšší reálku v Hodoníně s maturitou 26. června 1901, poté Vysokou školu technickou (stavební inženýrství) v Praze (II. státní zkouška 12. července 1907). Poté působil u expozitury vodních cest v Přerově a od března 1908 až do začátku první světové války pracoval jako inženýr u Zemského výboru v Brně. Při mobilizaci byl poručík v záloze Nosál dnem 1. srpna 1914 ustanoven velitelem „pionýrského“ (ženijního) oddílu domobraneckého pluku 17, s kterým odešel na ruskou frontu. Tam 22. března 1915 padl do zajetí a prošel zajateckými tábory Vrchní Mully, Perm Ilobodský, Jekatěrinburg a Astrachaň, kde se 1. července 1916 přihlásil do československého vojska

na Rusi. Slib vykonal v Borispolu, poté absolvoval důstojnický kurz a 10. listopadu 1917 složil přísahu při předání praporu 8. čs. střeleckému pluku. Krátce před tím byl v hodnosti poručíka jmenován zatímním velitelem vozového parku.

Účastnil se pak bojů na Dálném východě, na Urale a sibiřské magistrále. Dnem 7. července 1918 byl ustanoven velitelem 2. roty, 1. září velitelem I. praporu a 1. února 1919 samotného 8. čs. střeleckého pluku. Do vlasti se vrátil jako velitel 29. transportu na lodi US Dollar a jako velitel transportu na lodi Valencie z Kanady do Evropy v létě 1920. Jeho pluk byl tehdy dislokován v Opavě.

Podplukovník Nosál (od 1. května 1919) se stal vojákem z povolání a dne 13. října byl přidělen k ministerstvu národní obrany a ustanoven zástupcem přednosty stavebního oddělení, krátce poté přednostou tohoto oddělení a od 1. září 1921 přednostou IV. (technického) odboru. V prosinci byl povýšen do hodnosti plukovníka. Následující rok byl jmenován do první generálské hodnosti. Ministr národní obrany František Udržal ve svém hodnocení o generálovi Nosálovi uvedl: „Dobrý charakter. Poctivý a energický pracovník. Odborně velice obeznalý. Vede technický odbor MNO s výborným úspěchem.“

Názor na jeho činnost se v podstatě neměnil po celých dvacet let. K 1. květnu 1928 byl povýšen do hodnosti divizního generála. Ministr národní obrany František Machník v lednu 1938 o svém podřízeném uvedl: „*Naprosto spolehlivý, svědomitý a pilný pracovník. Iniciativní, má dokonalý smysl pro odpovědnost, které se nikdy nevyhýbá.*”

Proto také byl v zářijové krizi roku 1938 jmenován ministrem veřejných prací v první úřednické vládě armádního generála Jana Syrového. Po změně vlády (4. října 1938) se stáhl do ústraní, avšak po 15. březnu 1939 se zapojil do protinacistického odboje. Až do podzimu 1941 byl v čele chrudimské skupiny Obrany národa, v letech 1944-1945 spolupracoval s ilegální skupinou generála J. Peška a „měl skryté zbraně“. Podílel se také na charitativní činnosti. V květnové revoluci 1945 byl hlavním organizátorem povstání v Chrudimi a okolí.

Po válce byl reaktivován a pracoval jako technický referent na ministerstvu národní obrany až do 7. ledna 1947, kdy byl penzionován.

Další osudy sedmdesátiletého generála „poznámalo“ jeho přátelství s generálem Peškem. Byl zatčen 19. dubna 1949, v horečce. Vyslýchán byl na 5. oddělení hlavního štábu v Dejvicích, pak se dostal na „domeček“ v Kapucínské ulici a poté jej převzalo soukolí Státní bezpečnosti.

Společně s generály Peškem, ing. J. Fajfrem (viz VR č. 8/93, s. 135-137), ing. J. Dvořákem a Č. Hauzvicem byl ing. Nosál souzen senátem státního soudu v Praze za předsednictví JUDr. Vojtěcha Rudého ve dnech 3. - 5. srpna 1949. Na dotaz předsedy senátu všichni obžalovaní prohlásili, že se necítí vinnými. Nepomohlo jim ani konstatování, že „sice protokoly podepsali, ale nečetli je“, které nevyvedlo předsedu senátu z klidu. Stejně jako generál Pešek byl i Nosál odsouzen k dvanácti letům odnětí svobody.

Po plzeňském „Kremlu“ na Borech v Plzni a vojenské trestnici v Opavě, byli oba generálové přemístěni do Leopoldova, který měl pověst vyhazovacího střediska.

Nebyla to nadsázka; v roce 1952 odhadovali věznění lékaři kalorickou hodnotu vězeňské stravy na 600 (šest set) kalorií denně. Autory leopoldovského režimu byli začátkem padesátých let velitel stavu Jozef Bálint (v roce 1968 sloužil v Banské Bystrici jako velitel tamní věznice) a „expert“ ministerstva vnitra škpt. Karafiát.

Všechna svědectví se shodují ve zjištění, že nejvíce trýznění byli generálové Mrázek, Pešek, Kutlvašr, Pelich a Nosál a sociálně demokratický senátor Vojtěch Dundr. Bálint a Karafiát pravidelně přihlíželi „cvičení“ vězňů, hlavně „kachním pochodům“ ve dřepu apod., při nichž mnozí věžňové - zejména sedmdesátiletý gen. Nosál a o desítku let starší senátor Dundr - ztráceli vyčerpáním vědomí.

Nezůstávalo však jen při tomto „tělocviku“. Za nejmenší - nebo smyšlené - přestupky byli věžňové posíláni do podzemní korekce, někdy i na dva až tři měsíce ...

Kupodivu z obou generálů přežil ten starší. Pětasedmdesátiletý František Nosál „mohl“ v říjnu 1954 vyjít na „svobodu“. Starý pán ještě nějaký čas žil. Soudy mu sice postupně odkrajovaly trestu měsíce a roky, ale své konečné rehabilitace v roce 1970 se již nedožil ...

PhDr. Zdeněk Vališ